

Õiguskantsler

Teie 20.05.2020 nr

Meie 02.06.2020 nr 7-4/200947/2003241

Karantiin riigipiiri ületamise korral

Austatud avaldaja

Palusite kontrollida, kas Vabariigi Valitsuse 16.05.2020 korraldus nr 169 vastab seadusele. Teie hinnangul on Eestisse tulevatele inimestele karantiini kehtestamine vastuolus seadusega, sest see ei ole proportsionaalne ning diskrimineerib Eesti elanikke ja kodanikke võrreldes Läti, Leedu ja Soome kodanike ja elanikega. Leidsite, et Vabariigi Valitsuse korraldus on sisuliselt õigustloov akt, mistõttu tulnuks see anda määrusena, ja selle vaidlustamisviide on eksitav.

Riigipiiri ületamise reegleid on Teie avalduse järel muudetud. Leian, et karantiini kehtestamine on kooskõlas seadusega. See on praegu põhjendatud, et vältida viiruse riigisisest levikut juhul, kui Eestisse tulnud inimene on nakkuse saanud välisriigis.

Karantiini kehtestamise õiguslik alus

1. Vabariigi Valitsus võttis 16.05.2020 vastu [korralduse nr 169](#) „Riigipiiri ületamise ajutine piiramine ja karantiini kehtestamine riigipiiri ületamisel COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 uue puhangu ennetamiseks“. Seda korraldust on korduvalt muudetud. Sealhulgas on muudetud seda, kelle suhtes kohaldatakse karantiini nõuet.

2. [Riigipiiri seaduse](#) (RiPS) § 17 lg 1 p 2 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus riigi julgeoleku huvides, avaliku korra tagamiseks, rahva tervist ohustada võiva olukorra ennetamiseks või lahendamiseks, samuti välisriigi palvel kehtestada karantiin riigipiiri ületamiseks. Seega tuleb alus karantiini kehtestamiseks riigipiiri seadusest. See on täiendav alus [nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduses](#) (NETS) sätestatud karantiini kehtestamise alustele.

3. Riigipiiri seaduses ei ole täpsustatud karantiini mõistet ega selle kohaldamise viisi. Võib nõustuda, et karantiini mõistet tuleb riigi õiguskorras sisustada samal viisil. NETS § 27 lg 1 sätestab, et karantiin on eriti ohtliku nakkushaiguse haiguskoldest väljapoole leviku vältimiseks või tõkestamiseks kohaldatav:

- 1) viibimiskeeld korrakaitse seaduse tähenduses;
- 2) isikute, kaupade ja sõidukite teatud territooriumil liikumise või sellelt lahkumise piirang või
- 3) teenuste osutamise piirang.

4. NETS § 27 lõikes 2 on sätestatud, et haiguskolde mõiste on määratletud antud seaduse tähenduses. Selle kohaselt on haiguskolle piiritletud territoorium, kus asuvad haiged või nakkuskahtlased isikud ning kus elanikud on tervisekaitseasutuse tugevdatud järelevalve all.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Riigipiiri seaduse alusel kehtestatakse karantiin juhul, kui esineb välisriigist haiguse sissetoomise oht. Niisiis ei piira NETS regulatsioon seda, kuidas tuleks haiguskolde mõistet või selle leviku ohtu sisustada riigipiiri seaduse alusel.

5. Praegu on küllaltki suur oht, et inimene võib tuua nakkushaiguse kaasa välisriigist. See puudutab ennekõike riike, kus on haiguse leviku tase kõrge. Teiseks võib reisimine iseenesest olla seotud kõrgendatud nakkusohuga, kui inimene suhtleb selle käigus aktiivselt ja on lähikontaktis võõraste inimestega. Sõltuvalt reisimise viisist ei pruugi olla võimalik selliseid kontakte vältida. Riiki sisenenud inimese liikumisvabaduse piiramine on põhjendatud vaatamata sellele, et nakkus on levinud ka riigis juba viibivate inimeste seas. On põhjendatud, et riik astub samme selleks, et hoida ära uusi nakatumisi.

6. Korralduse punkt 14 sätestab, et COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 Eesti-sisese massilise leviku tõkestamiseks kehtestatakse karantiin 14 kalendripäevaks isikule, kellel lubatakse Eesti Vabariigi riigipiiril Eestisse siseneda. Isik võib Eestisse saabumisest 14 kalendripäeva jooksul elukohast või püsivast viibimiskohast lahkuda tervishoiutöötaja või politseiametniku korraldusel või isiku elu või tervist ohustava hädajuhtumi korral või toidu, esmatarbekaupade ja ravimite soetamiseks.

7. See on kooskõlas riigipiiri seaduse ning NETS-s kehtestatud karantiini mõiste ja eesmärkidega.

Isikute ring, kellele laieneb karantiini nõue

8. Korralduse algses redaktsioonis oli Eesti kodanikele ja elanikele ning välisriigi kodanikele kehtestatud karantiini nõudes tõepoolest küsitavaid erinevusi. Vabariigi Valitsus on korraldust selle osas korduvalt muutnud.

9. Erisuste põhjendatuse hindamisel tuleb pidada silmas seda, et üldiselt peaks karantiini nõue kehtima kõigi riigipiiri ületajate kohta. Vabariigi Valitsus on kehtestanud erisused lähtuvalt sellest, mis asjaoludel inimene riiki saabub. Riiki saabumise eesmärki arvestades võib karantiini nõue osutada ebaproportsionaalseks või muuta reisi selle eesmärki arvestades praktiliselt teostamatuks. Teiseks on hakatud kehtestama erisusi lähtuvalt sellest, kust inimene saabub. Seega ei ole nende erisuste sisuliseks põhjuseks niivõrd see, mis riigi kodakondsus inimesel on, vaid mis riigis on ta viimasel ajal püsivamalt viibinud ja kas selle riigi epidemioloogilisest olukorrast lähtuvalt on võimalik karantiini nõudest loobuda.

10. Esmalt tegi Vabariigi Valitsus erandi Läti ja Leedu kodanikele ja elanikele. Korralduse kohaselt lubati karantiini nõudeta Eestisse tulla isikutel, kellel ei esine haigusnähte ja kellel on Läti Vabariigi või Leedu Vabariigi kodakondsus, elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht on rahvastikuregistri järgi Läti Vabariigis või Leedu Vabariigis (korralduse p 11, 15(3)). Tuleb nentida, et selle sätte sõnastus ei ole päris õnnestunud, sest selles ei ole täpsustatud, et inimene peab Eestisse saabuma vahetult Lätist või Leedust ning see näib võimaldavat loobuda karantiini nõudest ka juhul, kui nende riikide kodanikud või alalised elanikud peaksid saabuma mõnest sellisest riigist, kust saabujatele kohaldatakse üldjuhul karantiini nõuet. Oleme juhtinud sellele probleemile Riigikantselei tähelepanu. Lahenduseks ei saa aga pidada seda, et loobutakse ka Eesti kodanikele või elanikele kehtestatud karantiini nõudest, enne kui see on nakkusolukorda arvestades põhjendatud. Täiendada tuleks korralduse seda osa, mis puudutab riike, kust Läti ja Leedu kodanikud ja elanikud Eestisse saavad.

11. Teiseks tegi Vabariigi Valitsus erandi Soome Vabariigi kodanikele ja elanikele. Korralduse kohaselt lubati teatud juhtudel karantiini nõudeta Soome Vabariigist Eestisse tulla inimestel, kellel on Soome Vabariigi kodakondsus, elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht on rahvastikuregistri järgi Soome Vabariigis ja kellel ei esine haigusnähte (p 12, 15(3)). Selles oli piiritletud, et inimene pidi saabuma Soome Vabariigist. Sama õigus laienes teatud tingimustel ka Soomest saabunud inimestele, kellel on Eesti kodakondsus, Eesti elamisluba või elamisõigus või kelle alaline elukoht rahvastikuregistri järgi on Eestis (korralduse p 2, 15(5 ja 6)).

12. Alates 01.06.2020 kehtiva redaktsiooni kohaselt võetakse ka Eesti kodanike ja elanike puhul arvesse lähteriigi epidemioloogilist olukorda. Karantiin nõudest on vabastatud inimesed, kes on viimase 14 päeva jooksul viibinud Euroopa Liidu või Schengeni konventsiooni liikmesriigis või Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigis, juhul kui nimetatud riigi viimase 14 päeva kumulatiivne COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 positiivsete testide arv 100 000 elaniku kohta on võrdne 15-ga või sellest väiksem (korralduse p 15(7)).

13. Tegemist on objektiivse kriteeriumiga ning Eesti kodanikke ning alalisi elanikke ei kohelda teiste riikide kodanikega võrreldes ebasoodsamalt.

Muud küsimused

14. Nagu eespool selgitatud, on korralduse muutmiseiga lahendatud enamik Teie poolt välja toodud õigusakti sisulist õiguspärasust puudutavaid probleeme. Vabariigi Valitsus hindab pidevalt olukorda ning piirangute põhjendatust. Kui leiate, et korralduse varasema redaktsiooni alusel rikuti Teie õigusi, on Teil võimalik esitada kaebus halduskohtule.

15. Nõustun, et korralduse vaidlustamisviide on eksitav. Riigikohus on sedastanud, et kui tegemist on määratlemata arvu juhtumeid käsitleva sättega, mis akti adressaadi õigusi selle teatavastegemise ajal ei mõjuta, saab isik esitada kaebuse üldkorralduse tühistamiseks 30 päeva jooksul pärast mõju ilmnemist (RKHKm [3-19-557](#), 05.09.2019, p 8).

16. Kohtusse pöördumisel on võimalik tõstatada ka küsimus, kas tegemist on üldkorralduse või määrusega. Kohtusse pöördumisel on kaebaja õiguste kaitse võimalus mõlemal juhul tagatud, kui selle õigusakti alusel on piiratud tema subjektiivseid õigusi. Juhul kui kohus asub sellisel juhul seisukohale, et tegemist on määrusega ning kehtestatud piirangud ei ole põhiseadusega kooskõlas, saab kohus algatada põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse.

Tänan pöördumise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia (ilma isikuandmeteta): Riigikantselei